

Gemeente West Betuwe

Accountantsverslag 2019

7 juli 2020

Aan de gemeenteraad
van de gemeente West Betuwe
T.a.v. de heer H. van der Graaf, raadsgriffier
Postbus 112
4190 CC GELDERMALSEN

Rotterdam, 7 juli 2020

Ons kenmerk:

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe.

Bij de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de door het college van burgemeester en wethouders onder toezicht van de gemeenteraad opgemaakte jaarrekening. De controle van de jaarrekening ontslaat het college en de raad niet van hun verantwoordelijkheden. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 17 september 2019.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

Inhoudsopgave

01 Managementsamenvatting

Managementsamenvatting 2019	5
-----------------------------	---

02 Belangrijkste bevindingen en observaties

Jaarrekening en jaarverslag	8
Rechtmatigheid	9
Rechtmatigheid Europese aanbestedingen	10
Sociaal Domein	11
Grondexploitaties	13
Overige aangelegenheden	15
SiSa en WNT	16
Fraude als onderdeel van onze controle	17

03 Interne-beheersingsomgeving

De belangrijkste bevindingen uit onze managementletter 2019	19
Betrouwbaarheid en continuïteit automatiseringsomgeving	20

04 De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente	22
Het weerstandsvermogen	24

05 Overige aangelegenheden

Communicatie met het management	26
---------------------------------	----

06 Bijlagen

Bijlage A: Niet-gecorrigeerde controleverschillen	28
Bijlage B: Onzekerheden in de controle	29
Bijlage C: Tekortkomingen in de toelichtingen	30
Bijlage D: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2019	31
Bijlage E: Onafhankelijkheid	32

01 Management- samenvatting

Managementsamenvatting 2019

1. Identificeren van wijzigingen binnen uw gemeente

2. Vaststelling materialiteit

3. Reikwijdte

4. Inschatting significante risico's

5. Conclusie significante risicogebieden

Kernactiviteiten

Tijdens onze interim-controle hebben wij eventuele wijzigingen binnen uw gemeente vastgesteld en is de impact daarvan op onze controleaanpak bepaald. Deze hebben wij gerapporteerd en met u besproken.

Na de behandeling van de management-letter zijn er geen (significante) wijzigingen geweest.

Bij de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe verstrekken wij een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid.

De hierbij gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt respectievelijk € 1,35 miljoen en € 4,05 miljoen. De rapportagetolerantie bedraagt € 100.000.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging van 17 september 2019.

Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd.

Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Onze planning beschrijft het proces van risico-inschatting, inclusief nadere informatie over de significante risico's die wij tijdens deze opdracht hebben geïdentificeerd. Onze bevindingen en conclusies met betrekking tot deze risico's zijn vermeld in deze rapportage. De significante risico's die wij hebben geïdentificeerd, zijn:

- Management override of controls
- Waardering Voorraad onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Wij wijzen u op onze conclusies met betrekking tot de significante controlerisico's.

We merken op dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd ten aanzien van de significante risicogebieden.

Bevindingen

- Het was de eerste keer dat gemeente West Betuwe jaarstukken heeft opgesteld en dit heeft de nodige uitdagingen met zich meegebracht. Dit heeft ervoor gezorgd dat er tussen het eerste concept en de definitieve jaarrekening diverse wijzigingen hebben plaatsgevonden en de controle ook een langere doorlooptijd heeft gehad.
- In 2019 is voor het project Hondsgemet Noord voor het eerst bouwgrond in exploitatie genomen. Als onderdeel van onze controle hebben wij de grondexploitatieberekening beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat deze niet onaannemelijk is.
- In 2019 zijn op één programma de begrote lasten (na wijziging) overschreden. Hoewel deze overschrijding primair onrechtmatig is, weegt deze, gezien de oorzaak ervan en de toetsing aan de gestelde kaders inzake begrotingsrechtmatigheid, niet mee in ons oordeel.
- Wij stellen vast dat voor een bedrag van € 513.000 opdrachten zijn verstrekt die niet conform de Europese aanbestedingswet zijn aanbesteed.
- Als gevolg van het ontbreken van goedkeurende controleverklaringen bij de productieverantwoordingen Wmo en Jeugdwet van zorgaanbieders, hebben wij een bedrag van € 1.439.000 als onzeker aangemerkt.
- Als gevolg van onvolledige Wmo-dossiers hebben wij niet in alle gevallen het recht op zorg kunnen vaststellen. Dit leidt tot een geprojecteerde onzekerheid van € 439.000.
- Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de controle op management override of controls.

Kernpunten

- Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd.
- Er zijn geen niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat.
- Er zijn geen feitelijke, niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa.
- Er zijn geen niet-gecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).
- Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels.

Oordeel

Bij de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven.

De controle 2019 van de gemeente West Betuwe

Managementsamenvatting 2019

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente West Betuwe uitgevoerd, en geven hierbij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid af.

Met de opdrachtbevestiging 2019, hebt u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2019. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het Controleprotocol 2019 (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het normenkader 2019.
- Het toetsingskader 2019.
- Het Controleprotocol WNT 2019.

Geen significante wijzingen in reikwijdte van de controle

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2019 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente West Betuwe

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente West Betuwe, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage E bij deze rapportage.

Geen wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2019.

Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Indien nodig, hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

COVID-19

Het COVID-19 (coronavirus) heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar naar verwachting wel voor veel beleidsterreinen van de begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot deze financiële impact zal zijn, is nu onmogelijk te bepalen. In het jaarverslag is door uw organisatie in de paragraaf Weerstandsvermogen rekening gehouden met financiële risico's als gevolg van de coronacrisis. In de jaarrekening is dit toereikend toegelicht onder de paragraaf Gebeurtenissen na balansdatum, waarnaar wij in onze controleverklaring verwijzen.

Verloop controle

De controle van de jaarrekening 2019 is dit jaar vanwege verschillende omstandigheden anders verlopen dan voorgaande jaren. De afstemming tussen de gemeente en het controleteam van Deloitte heeft, als gevolg van de COVID-19-situatie, geleid tot een andere dynamiek in de controle. Ondanks deze andere, meer digitale en interactieve, manier van werken is de oorspronkelijke planning van de accountantscontrole grotendeels gehaald. Wij vinden dit, gezien de omstandigheden, een positief punt.

02 Belangrijkste bevindingen en observaties

Belangrijkste bevindingen en observaties

Jaarrekening en jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen van de jaarrekening aanvaardbaar zijn en dat het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening.

Jaarrekening en jaarverslag

De jaarstukken 2019 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2019, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De jaarrekening 2019, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting, de balans met toelichting, de SiSa-bijlage en het overzicht met taakvelden.
- De bijlagen

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt informatie opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt en wat heeft het gekost? Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

Als onderdeel van deze vereisten hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat verklaringen van het bestuur in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2019.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Rechtmatigheid

Er is sprake van één begrotingsoverschrijding op het programma Sociaal Domein en Volksgezondheid.

Begrotingsoverschrijding

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2019 hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de raad, zodat deze hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad als toezichhoudend orgaan.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Wij hebben tijdens de controle op de jaarrekening vastgesteld dat er sprake is van een begrotingsoverschrijding op het programma "7. Sociaal Domein en Volksgezondheid" die niet meetelt voor het oordeel van de accountant. Bij dit programma is sprake van een zogenoemde "openeinderegeling". Op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2018 zijn budgetoverschrijdingen bij openeinderegelingen weliswaar onrechtmatig, maar tellen niet mee voor het oordeel van de accountant.

Er is geen sprake van onrechtmatige kredietoverschrijdingen.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Europese aanbestedingen

Er is sprake van een rechtmatigheidsfout van € 513.000.

Rechtmatigheid Europese aanbestedingen

Gemeenten moeten opdrachten boven een jaarlijks door de Europese Commissie vast te stellen drempelwaarde Europees aanbesteden. Voor de jaarrekening is door de interne controle van de bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe een crediteurenanalyse uitgevoerd, waarbij de organisatie op basis van de onderliggende contracten en in voorgaande jaren uitgevoerde controles is getoetst op het feit of over 2019 de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn nageleefd.

Op basis van onze werkzaamheden – waarbij wij gebruik hebben gemaakt van de intern voorbereide analyses en daarbij verzamelde documentatie – concluderen wij dat over 2019 sprake is van een aantal afwijkingen van de aanbestedingsrichtlijnen voor een totaalbedrag van circa € 513.000. De onrechtmatigheden hebben betrekking op inhuurdiensten.

Wij adviseren u om alert te blijven bij aanbestedingen van inhuurdiensten en bij het verlengen van reeds bestaande inhuurcontracten. Enerzijds gaat het hierbij om preventieve maatregelen die moeten waarborgen dat inkoopopdrachten aan de voorkant juist worden aanbesteed. Anderzijds gaat het om detectieve maatregelen die moeten waarborgen dat inkoopopdrachten die mogelijk onrechtmatig zijn of worden in een vroeg stadium worden gesignaleerd, waardoor een afgewogen besluit genomen kan worden om deze rechtmatigheidsfout te accepteren, te beperken of te voorkomen. Een goede preventieve maatregel zou zijn om contractverlengingen vooraf te laten toetsen door een inkoopdeskundige.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Sociaal Domein

Op deze pagina hebben wij onze bevindingen en observaties opgenomen met betrekking tot het Sociaal Domein.

Sociaal Domein

Productieverantwoordingen

Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole van gemeente West Betuwe hebben wij het Sociaal Domein (Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdzorg, participatiewet en aanverwante regelingen waaronder bijzondere bijstand) beoordeeld. De gemeente heeft te maken gehad met de fusie van het cliëntenbestand en de zorgaanbieders. Als gevolg hiervan heeft de gemeente gedurende 2019 cliënten bij meer dan 200 zorgaanbieders. Van deze zorgaanbieders hebben 149 aanbieders een jaarproductie van lager dan € 50.000. Deze zorgaanbieders zijn daardoor niet verplicht gesteld door de gemeente om hun productie te verantwoorden. De totale onzekerheid als gevolg van ontbrekende controleverklaringen is, mede als gevolg van deze spreiding, uitgekomen op € 1.353.000 voor Wmo en Jeugdzorg gecombineerd.

Persoonsgebonden budgetten

In onze managementletter 2019 hebben wij gerapporteerd over de vormgeving van het proces rondom persoonsgebonden budgetten. De gemeente heeft voor de jaarrekening 2019 aanvullende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de prestatielevering van de geleverde zorg vast te stellen. Uit deze werkzaamheden bleek voor een aantal cliënten dat de prestatielevering niet objectief kan worden vastgesteld op basis van de werkzaamheden. Dit resulteert in een resterende onzekerheid van € 85.600. Wij bevelen de gemeente aan haar voorgenomen verbeteraanpak voort te zetten en de toetsing op prestatielevering verder te integreren door middel van de huisbezoeken in het kader van het herindicatieproces.

Dossiercontroles Wmo en Jeugdwet

Tijdens het uitvoeren van onze werkzaamheden op recht op zorg hebben wij de cliëntdossiers getoetst aan de gemeentelijke verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp West Betuwe, die toebehoort aan ons normenkader. Conform artikel 5 lid 3 van deze verordening is de cliënt verplicht een identificatiemiddel zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht ter inzage te tonen aan de consultant die het onderzoek uitvoert. De gemeente is niet verplicht een kopie van het identificatiemiddel op te nemen in het dossier. Dit is echter wel een formele vereiste conform de verordening (en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015; artikel 2.3.4 lid 1). Wij hebben niet kunnen toetsen of aan deze vereiste is voldaan. Dit leidt niet tot een financiële onrechtmatigheid of onzekerheid, doordat het woonplaatsbeginsel middels het BRP getoetst wordt, waardoor vastgesteld is dat de persoon bestaat en woonachtig is in de gemeente West Betuwe. Hierdoor heeft dit toetspunt geen financiële impact.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Sociaal Domein

Op deze pagina hebben wij onze bevindingen en observaties met betrekking tot het Sociaal Domein opgenomen.

Sociaal Domein

Naast de wet op de identificatieplicht is een inwoner van de gemeente conform artikel 8 lid 1 van deze verordening verplicht tot het doen van een aanvraag voor een maatwerkvoorziening voor maatschappelijke ondersteuning. Dit kan conform lid 3 door middel van een ondertekend aanvraagformulier of een ondertekende versie van het gespreksverslag. Dit vereiste tot het doen van een aanvraag is verankert in artikel 2.3.5 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Bij een aantal van de onderzochte dossiers hebben wij geen aanvraag aangetroffen, waardoor formeel niet voldaan wordt aan de geldende wet- en regelgeving. Aangezien het recht op zorg geborgd is op basis van de overige aanwezige documentatie, leidt dit niet tot een financiële onrechtmatigheid. Wij raden de gemeente aan de dossiervorming bij zorgbeschikkingen te versterken, zodat de dossiers volledig zijn en voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Bij één dossier binnen de Wmo hebben wij onvoldoende documentatie aangetroffen om het recht op zorg objectief te kunnen vaststellen. In dit dossier was geen documentatie aanwezig over de conditie van de cliënt noch over het type beperkingen dat verholpen dienden te worden, welke doelstellingen er zijn en hoe dit middels een maatwerkvoorziening zal worden verholpen. Zodoende hebben wij dit dossier aangemerkt als een onzekerheid in de controle. De overige aanwezige documentatie in het dossier maakt het plausibel dat er recht op zorg is, dit hebben wij echter niet kunnen toetsen aan de hand van de vereisten van de gemeentelijke verordening (artikel 6 lid 2, artikel 11 leden 2 en 5 en artikel 12 sub a tot en met c alsmede e tot en met j). Wij hebben deze onzekerheid geprojecteerd op de totale massa van lasten uit hoofde van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Dit leidt tot een geprojecteerde onzekerheid van € 439.000. Deze onzekerheid is meegenomen in bijlage B van dit verslag.

Overige bevindingen Sociaal Domein

Bij het uitvoeren van onze controlewerkzaamheden is geconstateerd dat de grootboeken binnen het Sociaal Domein niet in alle gevallen juist zijn gehanteerd. Dit heeft geen verdere impact gehad op de jaarstukken. Echter, omdat de grootboeken aan dezelfde taakvelden en programma's werden toegerekend, is het wenselijk dat de gemeente de kosttoerekening secuur uitvoert. Dit mede omdat het controleproces hierdoor transparanter wordt en omdat tevens voor de gemeente beter inzichtelijk is waar het geld aan uitgegeven wordt. Zo was er sprake van een verschuiving van kosten vanuit Zorg in Natura naar Persoonsgebonden Budgetten.

In algemene zin kan er op het gebied van de kwaliteit van geleverde controle-informatie omtrent het Sociaal Domein door de gemeente nog verbeterlagen gemaakt worden. Dit op gebied van timing, alsmede de kwaliteit van de door de gemeente opgestelde analyses en de diepgang van de vastlegging van de prestatieleveringsgesprekken.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Grondexploitatie

Op deze pagina hebben wij onze bevindingen en observaties met betrekking tot de controle van de grondexploitatie opgenomen.

Grondexploitatie

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitatie). De boekwaarde van de bouwgronden is ten opzichte van 1 januari 2019 gestegen als gevolg van het in exploitatie nemen van het project Hondsgemet Noord. De boekwaarde van €78 miljoen is voor de omvang van een gemeente als West Betuwe groot, evenals de nog te realiseren baten en lasten van respectievelijk € 130 miljoen en €76 miljoen.

Ten behoeve van de waardering van de bouwgronden in exploitatie per balansdatum dient de gemeente per individuele grondexploitatie te bepalen of de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar de beste inschatting, terugverdiend zal worden. De gemeente West Betuwe schat per 31 december 2019 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie € 21 miljoen is. Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording.

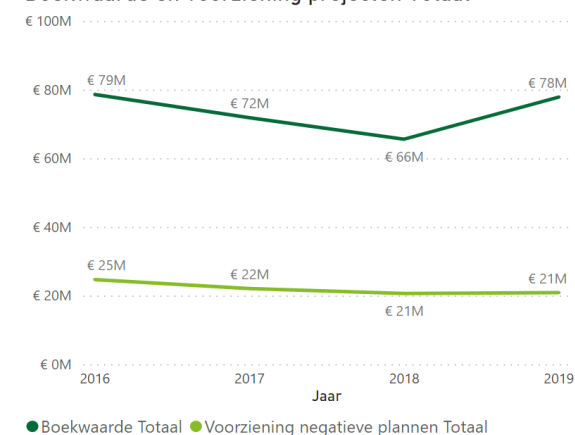
Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitatie zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen en dus van grond hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen naar een grote vraag naar woningen en grond waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkeld. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen, en daarmee dus eveneens naar bouwcapaciteit, is er sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen naar boven toe moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij behorende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengststijgingen opertuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en vanuit de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitatie zoals opgenomen in uw paragraaf Grondbeleid.

Boekwaarde en voorziening projecten Totaal

Belangrijkste bevindingen en observaties

Grondexploitatie

Op deze pagina hebben wij onze bevindingen en observaties met betrekking tot de controle van de grondexploitatie opgenomen.

Grondexploitatie

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor actualisatie van de grondexploitatie, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer zij collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitatie zijn door u voor de jaarrekening 2019 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Tussentijdse winstneming

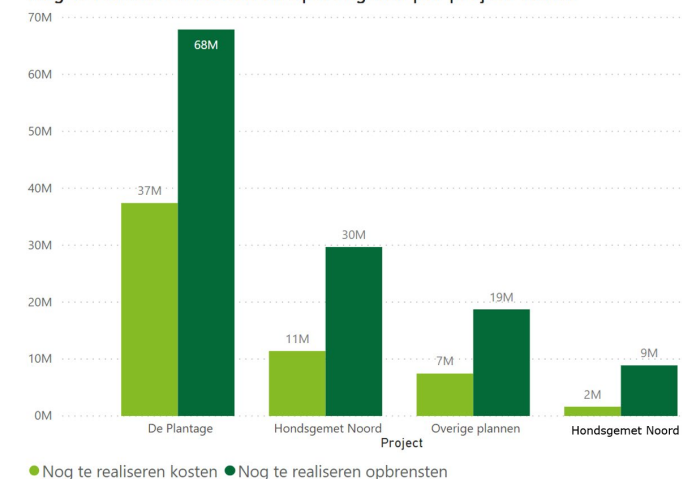
In 2016 (en 2019) heeft de Commissie BBV de notitie Grondexploitatie gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat voor winstneming de percentage-of-completionmethode (POC-methode) moet worden toegepast. Hierbij geldt dat indien aan een aantal voorwaarden is voldaan winst moet worden genomen. Voor toepassing van de POC-methode is het van belang dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat en moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2019 € 895 duizend winst genomen op de grondexploitatie. De winstneming heeft met name betrekking op de grondexploitatie Hoge Land III, Hondsgemet Zuid en Herwijnen Oost.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten

De nog te realiseren kosten en opbrengsten zijn fors, € 76 miljoen en respectievelijk € 130 miljoen. De meeste nog te realiseren kosten en opbrengsten hebben betrekking op De Plantage en Hondsgemet Noord. Voor De Plantage geldt dat de komende 3 jaar naar verwachting € 8,4 miljoen aan kosten gemaakt zal worden en voor € 18,5 miljoen aan opbrengsten gerealiseerd zal worden. Voor Hondsgemet Noord geldt dat de komende jaren uitsluitend kosten gemaakt zullen worden en pas vanaf 2023 opbrengsten worden verwacht.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten per project Totaal

Belangrijkste bevindingen en observaties

Overige aangelegenheden

Op deze pagina hebben wij overige aangelegenheden opgenomen ten aanzien van de jaarrekening 2019.

Voorzieningen

Vanuit de gemeenten Geldermalsen en Lingewaal zijn onderhoudsvoorzieningen overgebracht naar de gemeente West Betuwe. Bij het vormen van een voorziening ter egalisering van kosten dient aan een aantal eisen te worden voldaan. Zo dient er sprake te zijn van geactualiseerde onderhoudsbeheerplannen en dienen de beheerplannen ook financieel te zijn getoetst. Tevens moeten het beheerplan, de stand van de voorziening en de dotatie aan de voorziening op elkaar aansluiten. Tijdens de jaarrekeningcontrole bleek dat niet voor alle onderhoudsvoorzieningen geactualiseerde beheerplannen aanwezig waren. In dat geval is het vormen van een voorziening voor groot onderhoud niet toegestaan. Uw gemeente heeft de voorzieningen, waaraan geen actueel beheerplan aan ten grondslag ligt, laten vrijvallen.

Treasury

De gemeente West Betuwe heeft in november 2019 een langlopende geldlening afgesloten met een looptijd van 20 jaar en een omvang van € 25 miljoen. Het door de raad vastgestelde treasurystatuut verplicht de gemeente conform artikel 8.6 om voor het aangaan van de lening toestemming te verkrijgen van de concerncontroller en in diens afwezigheid toestemming van de directie (zijnde de gemeentesecretaris of locogemeentesecretaris). De lening die in november is afgesloten is niet vooraf (noch achteraf formeel) voorzien van een goedkeuring door de concerncontroller dan wel de directie. De lening is achteraf op 19 mei 2020 alsnog goedgekeurd door het college.

De lening is in eerste instantie onrechtmatig aangetrokken. Dit betreft een formele onrechtmatigheidsfout die niet meetelt in het oordeel van de accountant.

Belangrijkste bevindingen en observaties

SiSa-bijlage en WNT-
verantwoording

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden WNT-verantwoording 2019 geconstateerd. Wel hebben wij een onzekerheid in de SiSa-verantwoording geconstateerd die de gemeente op een adequate wijze heeft toegelicht.

SiSa-bijlage

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota Verwachtingen accountantscontrole SiSa 2019. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden in de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage D van dit accountantsverslag. Tijdens de controle hebben wij geen financiële fouten geconstateerd.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2019 niet meer bedragen dan € 194.000 per jaar.

Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief - wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan - ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000,-.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT.

Bij de berekening van de WNT hebben wij geen fouten geconstateerd die gecorrigeerd dienden te worden in de jaarrekening 2019. Voor de controle van de WNT hebben wij specialisten ingezet.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de WNT en/of met betrekking tot de publicatieverplichtingen van de WNT.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Fraude als onderdeel van onze controle

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

Fraude als onderdeel van onze controle

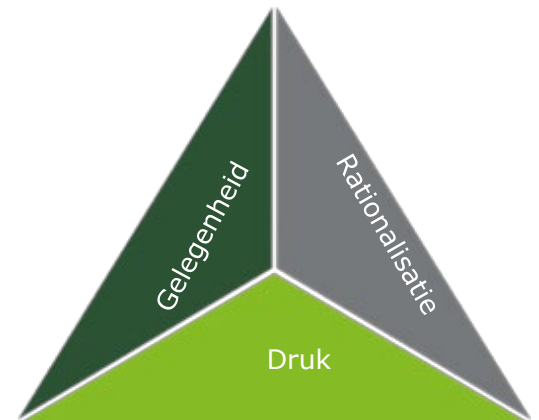
De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptiewetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook gemeenten in toenemende mate te maken krijgt met anticorruptieregels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of vanwege het overtreden van wet- en regelgeving, en in de aard, de omvang en de frequentie van deze inschattingen, het proces dat het management daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie. Als onderdeel daarvan hebben wij gevraagd inzicht te geven in de eigen risico-inschatting. Uw gemeente heeft een interne frauderisicoanalyse opgesteld en deze is door het college vastgesteld.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute, mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Wij hebben geen aanwijzingen gekregen voor materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving.

03 Interne- beheersingsomgeving

Interne-beheersingsomgeving

Verbeterpunten in de interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2019 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2019.

De belangrijkste bevindingen uit onze managementletter 2019

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2019 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2019. In de tabel hieronder hebben wij de bevindingen uit de managementletter 2019 opgenomen die van invloed zijn geweest op de jaarrekeningcontrole 2019.

Onderwerp	Bevinding en opvolging
Wijzigingen in crediteurenstamgegevens	<p>Wij hebben vastgesteld dat het proces rondom wijzigingen in crediteurenstamgegevens ontoereikend is. Hierdoor is sprake van risico op oneigenlijke betalingen.</p> <p>Opvolging: De gemeente heeft naar aanleiding van deze bevinding aanvullende werkzaamheden verricht om alsnog zekerheid te verkrijgen over de juistheid van de betalingen. Wij hebben deze werkzaamheden beoordeeld en de juistheid van de betalingen vastgesteld.</p>
Tussenrekeningen	<p>Wij hebben ten tijde van de interim-controle vastgesteld dat er sprake is van achterstanden in de financiële administratie van de gemeente West Betuwe. Diverse tussenrekeningen bevatten hoge saldi.</p> <p>Opvolging: Bij aanvang van de jaarrekeningcontrole bleek dat diverse tussenrekeningen nog niet waren leeggeboekt ten gunste van de balans. Dit heeft het maken van de aansluiting tussen de jaarrekening en de financiële administratie bemoeilijkt, doordat balansstanden handmatig moesten worden bepaald. Dit is een inefficiënt en foutgevoelig proces en heeft zowel voor de organisatie als voor ons als accountant onnodig extra tijd gekost. Wij willen u met klem aanbevelen de tussenrekeningen in het vervolg op te schonen vóór het opstellen van de jaarrekening.</p>

Verbeterpunten in de interne beheersing

Betrouwbaarheid en continuïteit automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

De IT-omgeving en een adequate opzet en werking daarvan nemen binnen uw organisatie een steeds dominantere plaats in met het oog op een betrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarmee krijgt de IT ook een dominantere positie in onze controleaanpak en -uitvoering.

Voor het boekjaar 2019 hebben wij nog niet kunnen steunen op de effectiviteit van de algemene IT-controls en applicatiecontrols in het kader van de jaarrekeningcontrole. Over het verbeteren van de interne-beheersingsmaatregelen in uw geautomatiseerde omgeving, zullen wij in de loop van het boekjaar met uw organisatie in gesprek gaan, zodat deze op een adequate wijze geïmplementeerd kunnen worden.

04 De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van het gerealiseerde resultaat van uw gemeente over het jaar 2019 en de ontwikkelingen in het eigen vermogen.

Het gerealiseerd resultaat 2019 (bedragen x € 1.000)

Exploitatieresultaat 2019	Rekening 2019	Begroting 2019	Vershil
Totale baten	128.943	137.165	
Totale lasten	123.934	141.166	
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	5.010	-4.000	9.010
Toevoegingen aan reserves	12.731	12.975	
Onttrekkingen aan reserves	12.712	16.975	
Gerealiseerd resultaat	4.991	0	4.991

De exploitatie over 2019 laat een voordelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 5 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 4 miljoen. Dit is een verschil van afgerond € 9 miljoen.

Voor een gedetailleerd inzicht in de afwijkingen en de verklarende toelichting hierbij, verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, onderdeel "Overzicht van baten en lasten", zoals opgenomen in de programmaverantwoording in uw jaarstukken 2019.

De financiële positie van uw gemeente

De ontwikkelingen van het vermogen: de vermogenspositie van de gemeente West Betuwe blijft stabiel

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2019	2018	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	73.650	72.028	61.813	48.625
Tussentijdse resultaatbestemming	19	-3.013	3.466	3.960
Gerealiseerd resultaat	4.991	4.635	6.749	9.228
Totaal (<i>saldo van baten en lasten</i>)	5.010	1.622	10.215	13.188
Eigen vermogen per 31 december	78.660	73.650	72.028	61.813

Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's.

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming, € 36,7 miljoen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt ingeschat op € 12,7 miljoen. Dit komt uit op een weerstandsratio van 2,88.

De inventarisatie van risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheer (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kansinschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en wordt aangegeven welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's. Naast deze risico's loopt de gemeente verschillende risico's als gevolg van de COVID-19-situatie. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft uw organisatie de financiële risico's als gevolg van COVID-19 nader gespecificeerd.

05 Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Communicatie met het management

Onze communicatie met het management

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend, en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Impact COVID-19

Nederland is in de greep van het coronavirus. Waar enkele weken geleden de maatregelen nog betrekking hadden op enkele eenvoudige tips rondom het schudden van handen en wij de ontwikkelingen in de andere (Europese) landen op de voet volgden, is Nederland sinds enkele weken massaal aan het thuiswerken en worden er in het verlengde van de landen om ons heen verdere maatregelen genomen, die een grote impact hebben op de samenleving. De uitdagingen die deze maatregelen met zich meebrengen zijn voor iedere organisatie verschillend.

In de jaarrekening heeft u een passage opgenomen over de mogelijke gevolgen van het coronavirus op de gemeente West Betuwe. Deze passage is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening onder *gebeurtenissen na balansdatum* van de jaarrekening. De gevolgen hebben geen impact op de cijfers per 31 december 2019, maar raken wel de bedrijfsvoering voor 2020. Voor de jaarstukken 2019 dienen de gevolgen van het coronavirus te worden beschouwd als een 'gebeurtenis na balansdatum'. Deze gevolgen van het coronavirus geven geen nadere informatie over de feitelijke situatie per balansdatum, zijnde 31 december 2019, maar wél over de omstandigheden die zijn ontstaan ná deze datum.

Wij hebben eveneens in de controleverklaring een verplichte paragraaf opgenomen ter benadrukking van de impact van het coronavirus.

06 Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen. Wij krijgen een schriftelijke bevestiging van het management waarin is vermeld dat, na overweging van al deze niet-gecorrigeerde posten, zowel individueel als in totaal, binnen de context van de jaarrekening als geheel, geen aanpassingen nodig zijn. De volgende niet-gecorrigeerde afwijkingen zijn gedurende onze controle geïdentificeerd:

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	€ 513	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 513	

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bijlage B – Onzekerheden in de controle

Overzicht van onzekerheden in de controle. Wij krijgen een schriftelijke bevestiging van het management waarin is vermeld dat, na overweging van deze onzekerheid, zowel individueel als in totaal, binnen de context van de jaarrekening als geheel, geen aanpassingen nodig zijn. De volgende onzekerheden zijn gedurende onze controle geïdentificeerd:

Aard van de onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid ten aanzien van het Sociaal Domein	€ 1.877	€ 1.877
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole en getrouwheidscontrole	€ 1.877	€ 1.877

Bijlage C – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om het bestuur in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat het bestuur deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing.	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage D – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2019

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_total 2018	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2019	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
Totaal			€ 0,-	N.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: Goedkeurend

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)" en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente West Betuwe in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor een tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking hiervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen. Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt, waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde 'onafhankelijkheidsevaluatie'), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een raad van commissarissen of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze organen te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Onafhankelijkheid

Rotatie van teamleden

Een te grote mate van vertrouwdheid kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken. Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van de leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen. Het kan dan ook vereist zijn om teamleden te vervangen. Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente West Betuwe te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam, heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

This report has been prepared solely for the use of the Audit Committee, Supervisory Board and Executive Board of gemeente West Betuwe and should not be distributed or quoted in whole or in part without our prior written consent. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose. As a consequence, we do not assume any liability or duty of care to any other person to whom this report is shown or into whose hands it may come.

The matters raised in this report are those which have come to our attention as a result of our audit and are those that we believe we need to bring to your attention. They are not a comprehensive record of all the matters arising and in particular we cannot be held responsible for reporting all risks in the business or all internal control weaknesses. Any conclusion, opinion or comments expressed herein are provided within the context of our opinion on the financial statements as a whole, which will be expressed in our auditor's report. Similarly, the comments, observations and recommendations involving systems and procedures should not be read as an opinion on the internal control structure and its operation.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.